

Diagnostiek is zeg maar echt mijn ding

Het liefst werk ik met mijn cliënten aan herstel en het weer op eigen kracht het leven aankunnen. Ik zou mijzelf dan omschrijven als een echte behandelaar. Toch vinden collega's mij voor intervisie en supervisie op het gebied van diagnostiek, ben ik voorzitter van onze expertgroep diagnostiek en heb ik door de jaren heen op mijn eigen website veel *test reviews* geschreven. Ben ik dan misschien stiekem toch meer diagnosticus dan behandelaar?

Diagnostiek en behandeling gaan mijn inziens hand in hand. Je zult immers toch moeten starten met een goede klachtanamnese en een holistische theorie moeten opstellen over de samenhang van klachten, waarbij je ook oog hebt voor contextfactoren en aanlegfactoren. Soms kun je daarna vrij snel starten met behandelen. Andere keren is aanvullend onderzoek nodig. Het handelingsgericht diagnostisch model biedt hierbij een mooie kapstok; je kijkt welke informatie je nog mist en wat je nodig hebt om die informatie te krijgen. Zo voorkom je onnodige onderzoeken en dus ook onnodige kosten.

Het klinkt simpel, maar de praktijk is weerbarstig. Zo kwam ik met een collega in een recente intake vrij snel tot een diagnostisch beeld van onverwerkt trauma en rouw. We besloten traumabehandeling in te zetten en de klachten op het gebied van concentratie en somberheid te blijven volgen. Helaas stagneerde de behandeling, waardoor we terug moesten naar de diagnostische teken-*tafel*. Maar zelfs na aanvullend onderzoek bleef het beeld onduidelijk en wilde de behandeling niet vlotten.

Dit soort 'puzzels' intrigeren mij als behandelaar. Wat op die momenten een goede aanvulling is, is de aanwezigheid van een multidisciplinair team. Vanuit verschillende invalshoeken wordt er meegedacht en ontstaan er hypothesen die vervolgens getoetst kunnen worden. In bovenstaande casus leverde overigens zelfs dat niet genoeg op. Daarvoor bleek eerst een flinke crisissituatie nodig, waardoor informatie naar voren kwam die cliënt nog niet gedeeld had met ons. Het laatste puzzelstukje.

Als behandelaar kun je dus niet zonder diagnostiek. Je moet in staat zijn om een goede holistische theorie op te stellen, te bedenken welke informatie er ontbreekt en hoe je aan die informatie kunt komen. Het gaat dan niet alleen om testdiagnostiek zoals intelligentieonderzoeken, neuropsychologisch onderzoek en persoonlijkheidsonderzoek, maar omvat ook diagnostiek gericht op contextfactoren, zoals schoolobservaties, gezinsobservaties en ouderanamneses. Wanneer je alle losse puzzelstukjes hebt, kun je beginnen met de integratie; het leggen van de puzzel. Daarvoor bestaan diverse handige 'invulmodellen', bijvoorbeeld vanuit de VGCT of de handelingsgerichte diagnostiek.

Diagnostiek en
behandeling gaan
hand in hand

In zicht

Vaak heb je met diagnostiek een prachtig profiel verkregen, maar valt het geheel niet te rijmen met een DSM-diagnose

stigmatiserende diagnose achterwege mag blijven. Op dat moment wordt ons vakgebied nóg mooier.

Velen van ons zullen echter herkennen dat je vervolgens ook nog een onderkende vraag moet beantwoorden: de vraag gericht op de aanwezigheid van een specifieke diagnose. En precies daar knelt de schoen soms. Want vaak heb je met diagnostiek een prachtig profiel verkregen van de sterktes en zwaktes van een kind, maar valt het geheel niet te rijmen met een diagnose in de DSM-5. Terwijl wel zo'n DSM-5-diagnose vaak wel nodig is voor indicaties in het onderwijs (speciaal onderwijs, 'rugzakje', extra begeleiding etc.) of voor vergoeding van zorg. Maar zo'n diagnose an sich zegt nog niets over 'wat dit kind met deze problemen, opgroeiende in deze context' nodig heeft.

Gelukkig wordt er met dit laatste in het werkveld van de kinder- en jeugdpsychiatrie al wat losser omgegaan. Hoe mooi zou het zijn als we veel meer een individueel model mogen opstellen, samenhang tussen klachten en factoren mogen weer geven in een beschrijvende diagnose en de soms

Moniek Coorn
is als klinisch psycholoog werkzaam bij Jeugd GGz, onderdeel van de Dimence groep. Zij deelt haar gedachtensp��nsels in de rubriek In Zicht.